

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, den 23. marts 2023

Orientering nr. 5/ 2023

Nyt politisk parti

Den 15. marts 2023 bragte de to nyhedsmedier KNR og Sermitsiaq.ag nyheden om, at et nyt politisk parti i Grønland har set dagens lys. Det er tidligere medlem af Inatsisartut for Siumut og Naleraq, Henrik Fleischer, som står i spidsen for partiet. Partiet hedder Qulleq (Qulliq er den traditionelle olielampe, der bruges af arktiske folk), og har ét hovedformål, nemlig at gøre Grønland selvstændigt. For at nå dertil vil partiet arbejde for ti overordnede mål:

1. Grønland skal være en selvstændig stat med egen grundlov. De resterende områder skal hjemtages fra den danske stat.
2. De gamle kommuner skal genindføres. Vi skal have genindføre KANUKOKA, Kommunernes Landsforening.
3. Vi vil skabe et politisk og økonomisk selvstændigt folk, som ikke undertrykkes.
4. Landets ressourcer skal beskyttes og udnyttes, så befolkningen får bedre gavn af dem.
5. Fiskeri og eksport af fiskeri skal reformeres, så det gavner landet og befolkning bedst økonomisk. Vi skal overtage ansvaret for vores eget havområde.
6. Det grønlandske sprog skal være det officielle sprog i Inatsisartut og i det offentlige.
7. Vi vil skabe et folk, der har en tydelig identitet, der er mere økonomisk og velfærdsmæssigt lige.
8. Vi vil skabe et veluddannet folk, som har tilpasset sig deres land. Uddannelse-, erhverv-, bolig-, social- og sundhedsområdet skal styrkes.
9. Demokratiet skal beskyttes og respekteres.
10. Qulleq vil arbejde for, at FN's menneskerettigheder også følges i Grønland

Parti Naleraq ønsker selvstyrelovens § 21 til folkeafstemning

I en artikel i avisen AG den 22. marts 2023 under overskriften "*Gider ikke vente længere*" udtaler formand for Parti Naleraq, Pelé Broberg: "*Vi gider ikke vente længere på selvstændighed. Derfor bliver en igangsætning af selvstyrelovens § 21 vores valgetema ved næste valg*". Dette er en stramning af partiets tidligere målsætning, som derfor vil kræve opbakning fra partiet på en kommende generalforsamling.

§ 21 i selvstyreloven omhandler Grønlands adgang til selvstændighed. Heri står, at beslutning om Grønlands selvstændighed træffes af det grønlandske folk, ligesom bestemmelsen omhandler processen for gennemførelse af en evt. beslutning om selvstændighed.

Partiet vil arbejde for, at processen bliver igangsat i løbet af næste valgperiode, som efter planen er om 2 år. Dermed opererer partiet med en tidshorisont på 6 år fra nu.

Air Greenland bliver grønnere på atlantflyvningerne

Air Greenland offentliggjorde den 16. marts 2023, at selskabet har indgået en aftale om levering af biobaseret brændstof til atlantruten. Med aftalen mellem Air Greenland og DCC & Shell Aviation Denmark kommer der nu for første gang leverance af SAF-brændstof til Danmarks største lufthavn – Kastrup. Fremover vil 5 pct. af brændstofforbruget på ruten mellem Kangerlussuaq og København således ske på biobrændstof. Til sammenligning har EU en 2025-ambition om, at flyselskaber i Europa skal flyve på minimum 2 pct. SAF-brændstof.

Prisindeks steget med 2,7 procent

Den 10. marts 2023 udgav Grønlands Statistik en publikation over det samlede forbrugerprisindeks pr. 1. januar 2023. Den viser, at det samlede forbrugerprisindeks er steget med 2,7 pct. det seneste år. Grønlands Statistik skriver, at forbrugerprisindekset er vægtet efter en gennemsnitlig forbrugers samlede forbrug. Dermed vil prisændringerne på de enkelte varegrupper ikke have lige stor betydning for det samlede prisindeks. Endvidere betyder det, at den enkelte forbruger kan opleve prisændringerne forskelligt, alt efter hvordan forbrugeren eget forbrugsmønster er. Helt i front ligger prisen på smør, margarine mm., som steg 15,1 pct. det seneste år, mens kategorien ”mælk, fløde, ost, æg” er steget med 6,7 pct.

Omkostninger i byggeriet falder en anelse

En ny opgørelse fra Grønlands Statistik, der udkom den 17. marts 2023 redegør for udviklingen i priserne i byggeriet. Opgørelsen viser, at prisniveauet er faldet en anelse i sidste halvår af 2022, således at byggeomkostningsindekset i perioden juli 2022 – januar 2023 er faldet med 0,4 pct. Set over hele året steg byggeomkostningsindekset med 4,5 pct. Faldet i andet halvår af 2022 skyldes primært faldende fragtomkostninger.

Programmet for Inatsisartuts forårssamling 2023 er offentliggjort

Inatsisartuts forårssamling starter 14. april 2023 og forventes at vare til 31. maj 2023. Indtil videre er der optaget 40 punkter fra medlemmerne af Inatsisartut, 24 nye punkter fra Naalakkersuisut samt to udsatte punkter fra efterårssamlingen sidste år.

Blandt punkterne er der flere emner, der har trukket overskrifter og politisk debat gennem længere tid. Det gælder eksempelvis Grønlands tiltrædelse til Paris-aftalen, godkendelse af et kommissorium for en grønlandsk udredning af omstændighederne omkring afviklingen af Grønlands kolonistatus, herunder af hvorvidt Danmark i forbindelse hermed levede op til FN's krav til afkolonisering, forslag om et inuit-register samt en handlingsplan vedrørende reformering af administrationen, så den er tilpasset Grønland.

Under forårssamlingen i 2022 pålagde Inatsisartut Naalakkersuisut at: *”lade iværksætte en udredning af omstændighederne omkring afviklingen af Grønlands kolonistatus, herunder af hvorvidt Danmark i forbindelse hermed levede op til FN's krav til afkolonisering. Forslag til kommissorium og til, hvem der skal udarbejde udredningen, skal forelægges Inatsisartut til beslutning senest på EM2022, og udredningsarbejdet skal opstartes inden valgperiodens udgang”*. Naalakkersuisut vil på den kommende Inatsisartutsamling fremlægge dette kommissorium til Inatsisartuts godkendelse. Naalakkersuisut anbefaler i deres forelæggelsesnotat, at udredningen udskydes til efter færdiggørelsen af udredningen om spiralsagen samt udredningen om forholdet mellem Grønland og Danmark siden Anden Verdenskrig. Anbefalingen begrundes med, at det ikke er muligt at finde en grønlandsk forskningsinstitution, der kan foretage udredningen inden for fristerne.

Cybertruslen mod Grønland

Center for Cybersikkerhed (CFCS) har den 1. marts 2023 offentliggjort sin vurdering af cybertruslen mod Grønland – den første vurdering af sin art. I vurderingen fremgår det bl.a., at *”Grønland står over for en alvorlig cybertrussel. Truslen kommer hovedsageligt fra fremmede stater og kriminelle hackere. Både fremmede stater og kriminelle hackere har meget væsentlige ressourcer til at udføre cyberangreb og udgør en vedvarende cybertrussel mod Grønland. Cyberangreb har påvirket samfundsvigtige funktioner i Grønland i forbindelse med hændelser i 2022. Angrebene førte bl.a. til nedetid i borgervendte tjenester i centraladministrationen og i sundhedsvæsenet. Hændelserne afspejler cybertruslens alvor. Samfund i Arktis, herunder Grønland, kan pga. deres beliggenhed og geografi være særligt afhængige af velfungerende forsyningslinjer for bl.a. fødevarer, el og varme. Cyberangreb mod disse funktioner – begået af statslige eller ikke-statslige aktører – kan derfor have særligt alvorlige konsekvenser.”*

Første grønlandske medarbejder til Kongeriget Danmarks faste repræsentation ved NATO

Den 20. marts 2023 meddelte Naalakkersuisut, at man er blevet enig med Udenrigsministeriet om at udsende en højtstående grønlandsk diplomat og medarbejder til Kongeriget Danmarks faste repræsentation ved NATO i Bruxelles. Medarbejderen skal indgå som del af repræsentationen med øvrige udsendte fra Udenrigsministeriet og bidrage med sin ekspertviden om arktiske forhold som led i arbejdet med at fremme Kongerigets sikkerhedspolitiske prioriteter. I forbindelse med udsendelsen udtaler Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender, Erhverv og Handel, Vivian Motzfeldt følgende: *”Sammen med det øvrige Kongerige Danmark, er Grønland medlem af NATO, som i disse år retter blikket mere mod Det Høje Nord. Denne udvikling vil i de kommende år få stadig større betydning for Grønland og Naalakkersuisut. Det er derfor vigtigt, at Grønland øger sin indsigt i den sikkerhedspolitiske udvikling i Det Høje Nord og NATO’s fokus på regionen. Det er også vigtigt, at NATO øger sin forståelse af de særlige forhold i vores region og vores samfund, og er bekendt med vores interesser, vore værdier og prioriteter.”*

Grønlandsk udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi

Avisen AG bragte den 22. marts 2023 en artikel om den forventede udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi fra Naalakkersuisut. I artiklen udtaler formand for Inatsisartuts Udenrigsudvalg, Mariia Simonsen (IA) følgende: *”Vi er i udvalget blevet stillet i udsigt, at strategien er på trapperne. Vi har siden rykket flere gange for den. Naalakkersuisut må forklare, hvad problemet er: Om man venter på oversættelsen, om man mangler ansatte til at udføre arbejdet, eller hvad der foregår?”* Endvidere udtaler medlem af Folketinget, Aaja Chemnitz (IA), *”at det jo ikke er gjort med, at Naalakkersuisut når i mål med at lave en udenrigspolitisk strategi. Forude venter så en parlamentarisk behandling af den strategi i Inatsisartut.”*